

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Dánielné Lengyel Laura*

Cím: *Nemzeti Színház*

Forrás: *Budapesti Hírlap*

Bp.
(Hely)

1922. 7. 2
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Nemzeti Színház

Idő

"1922"

Személy

H

Nemzeti Színház.

A Nemzeti Színházról szóló évi beszámolóik kezdenek hasonlítani a gyászjelentésekhez, mindössze is annyi a változatosság bennük, hogy évről-évre szomorubb a hangjuk. Végiggondolva a most lefolyt szezont, nem látunk vigasztaló momentumot sem a színház vezetésében, sem a művészi erők kihasználásában, sem pedig az előadásokban. Az erőt, mit a művészi vezetés megkívánt volna, az igazgatóság és a Színművészeti Tanács háboruja és a rendezői kérdés személyes serelei kötötték le. A harc néha olyan furcsa természetű és színezetű lett, mintha nem komoly, érdemes férfemberek, hanem hiúságukban megbántott, szeszélyes primadonnák vetélkednének egymással. Ennél a boldogtalan színháznál mindenki unos-untalan az ismert népdalt dudorászta: „Vagyok olyan legény, mint te”. Rendet azonban, sajnos, egyik sem vágott érdemest.

Ez az évi beszámoló a teljes sötétség jegyében fogantatott volna, ha nem örülhetnénk egy magyar történelmi tragédia sikerének: *Vojnovich Géza* Mohács-ának. A dráma irodalmi és művészi becsét a nagylőzönség is honorálta, mindig tett házban, lelkes-kedvű publikum nézte végig előadásait. Meg kell még említeni *Hevesi Sándor* 1514. című irodalmi értékű darabját. Hevesi darabja előtt az Akadémia is meghajtott a zászlóját, mert a Vojnich-díjjal tüntette ki. Nem mehetünk el szó nélkül a kitünően rendezett *Szentivánéji álom reprise mellett*. „A többi néma csend”, a hogy a szerencsétlen dán királyfi mondja. Vagy nem tudom, beszéljek-e a Névy László *Urak és parasztok-járól*, Molière felújított, hihetetlenül gyöngé előadásban előadott *Botcsinálta doktor-áról*, *Szemere Györgynek* egészen epikus természetű *Viszontlátásáról*, a teljesen félrejátzott *Figaro házasságáról*, hol egyedül *Várady Aranka* tudta, mit kell csinálni és mit kíván tőle a darab és a szerep

karaktere? Beszéljünk *IV. Henrik* repriزرől, melynek rendezésében sok figyelemreméltó és stílusos dolog volt, *Julius Cézár*ról, melyet éppen ugy elejtettek, mint tavaly *Coriolánust*. Megemlítsük a *Karnevált*, melynél szomorubb estéje nem igen volt a Nemzeti Színháznak és a Gyurkovics lányokat, melyen keresztülrobogott az idő, a kor, az események, melyhez már magának az írónak sincs sok köze. A képzelt beteg repriزرét, sajnos, nem láttuk, s így erről nem beszélhetünk. Ime a szezon képe. Nem hiszem, hogy valami lényeges dolgot kifejeztem volna.

A Nemzeti Színház kiváltságosan egyedül van abban a szerencsés helyzetben, hogy függetlenítheti magát az üzleti szempontoktól és a pénztári sikerektől. A magán-színházak többé-kevésbé tartoznak kiszolgálni a közönség izlését, szeszélyét, sőt, sajnos, gyakran az ösztöneit is. A Nemzeti Színháznak nem kell leszállni a napi izléshez, sőt ő mutathatja meg nekünk az utat, mely előre, fölfelé vezet. De hogyan mutatta be? Külföldi új darabja alig van. Egyet láttunk az idén, a *Karnevált* és szegyenlünk erre az estére vizsgaadni. Klasszikus repertoárja majdnem kizárólag Shakespeare-re s Molière-ra szorítkozik. A Nemzeti Színháznak van egypár jól játszott Shakespeare-je és egypár kifünően interpretált Molière-darabja. (A *Tartuffe* előadása bármely európai színpadnak büszkesége lehetne.) De ezzel a két óriással még koránt sincs kimerítve sem az új, sem a régi klasszikus irodalom. Pedig a Nemzetinek egyik főhivatása ez volna. Bemutatni nekünk, a mi épen és esorbíttatlannul magaslík ki a múltból örök gyönyörűségünkre, épülésünkre és tanulságunkra.

Hozzá még a Nemzeti Színház mintha teljesen elvesztette volna kapcsolatát a mai élő irodalommal. Külföldi új darabot nem tud, vagy nem akar adni. A magyar írók nagyrésze pedig elkedveltene, kényyszerítve, vagy saját jószántából visszavonult a

Nemzeti Színházról. Ez a visszavonulás nem az anyagi okokban keresendő. Igaz, hogy a magán-színházakban egy közepes siker anyagilag jóval többet jelent, mint a Nemzetinél egy fényes diadal, de viszont, nincs magyar író, a ki a legnagyobb megfésztelésnek és dicsőségnek ne venné, ha a Nemzeti színpadán megszólalhat. Ennek azonban az utóbbi években olyan keserves ára volt, hogy nem minden író tudta kifizetni. Nem mindenki bírta ugyanis sokáig állani, hogy önértékeléssel, büszkeséggel, emberi méltóságával címés futballjátékok játsszanak.

A színház művészi vezetésében is csak szomorú dolgot láttunk. Legszomorubb egyes színészeknek mindenféle nem nekik való szerepbe való felépítése. Végre is a színész sem adhat egyebet, min az egyéniségét. A jó rendező kiveheti ezt belőle, felfokozhatja a színész erejét, tudását, ambícióját, de nem tehet egyéniségén, művészi karakterén erőszakot. A személyes, ugynevezett primadonna-kultusz magán-színházakban sem kellemes látvány, annál visszafélszöbb a Nemzeti színpadán.

Új szezonnak megyünk neki. Szeretnénk jó reménységgel, sok bizakodással, nagy lelkesedéssel nézni az új évad felé. Ám az utóbbi esztendők szomorú tapasztalatai nagyon is szárnyaszegetté tették hitünket, bizalmunkat és reménységünket.

Dánielné Lengyel Laura.